

Sajtótörténeti áttekintés

(írta: Szepessyné Judik Dorottya)

Magyarországon a 19. század második felében az egyre szaporodó siketintézmények által kibocsátott hajdani diákok nem akartak elszakadni a korábbi közösségeiktől, fontossá vált számukra a további kapcsolattartás. Ennek egyik módját az egyesületeken, a társaskörökön kívül az újságokban találták meg. Nem véletlen tehát, hogy az első magyarországi siket iskola helyén - Vácon - 1875 januárjában Atyimovics Péter (későbbi nevén Aba Péter) jóvoltából megjelent a *Siketnémák Lapja: a siketnémákat és ügyük barátait érdeklő havi folyóirat*. Az újságalapító kimondottan azzal a céllal készítette a lapot, hogy a Magyarországon élő siketek művelődjenek, egymás tevékenységéről és az őket érdeklő újdonságokról híreket kapjanak.

A fentebbi szándék tiszavirág életű volt, ezért lelkes fogadtatásra talált Oros Kálmán siket nyomdász kezdeményezése: egy újabb folyóirat létrehozása. A havonta megjelenő *Siketnémák közlönye* először 1892-től 1894-ig, majd Oros Kálmán betegsége és halála miatt, 1901-től 1939-ig jelent meg a váci Siketnéma Intézet igazgatója, Borbély Sándor és Györgyfy Ákos intézeti tanár szerkesztésében. A lap azonban az első világháború éveiben, 1915-től szünetelt és csak 1921-ben, a hazai viszonyok rendeződése után indult újra. A lap 1921-es megjelenése a Cházár András Országos Siketnéma Otthon jóvoltából valósult meg. Az újság a magyarországi és külföldi siketek társasági-, művelődési- és sportéletét mutatta be.

Számos hamvába holt kezdeményezés született. Aba Péter szerkesztésében 1895-ben napvilágot látott egy kétheti folyóirat, a *Siketnéma Világ*, azonban a lap – az előfizetők csekély száma miatt – csak félévig tudta magát fenntartani. Az időközben támadt úrt 1900-ban Schock Lipót és Krenedits Ferenc jóvoltából a *Siketnémák érdeke* próbálta betölteni, de csak azon év októberében és novemberében tudták megjelentetni.

1911 és 1913 között működött a *Siketnémák lapja: a magyar siketnémák hivatalos közlönye* a budapesti Rózsa Ede tollából. A váci Siketnéma Intézet igazgatója, Borbély Sándor *Siketnémák képes lapja* címmel havonta kétszer folyóiratot jelentetett meg 1911 és 1918 között a Vácon tanult és tanuló hallássérült diákok számára. Az Izraelita Siketnémák Országos Egyesülete Breuer Ármin volt tanítvány felügyelete alatt a volt növendékek számára havi jelleggel 1917 és 1919 között kiadta hivatalos lapját: a *Siketnémák értesítőjét*.

A 20. század első felében nemcsak a havonta, kéthetente megjelenő folyóiratok segítették a hallássérültek tájékozódását, hanem pl. a zsebnaptárak 1906-ból és 1913-ból, évkönyvek az aradi (1888) és a debreceni (1944) intézetekről, értesítők a kolozsvári (1900), az aradi (1907–1916) és a debreceni (1905–1916) iskolák életéről. 1927-ben a váci Siketnéma Intézet 125 éves fennállása alkalmából emlékfüzetet állított össze.

A két világháború közötti időszakban két folyóirat látott még napvilágot. 1932 és 1944 között a siketek a Rochlitz Gyula gondozásában megjelenő *Magyar Siketnéma* című hetilapból olvashattak a társadalmi és kulturális eseményekről. Ebben az időszakban már működött a Magyar Nagyothallók Országos Szövetsége, amely Igaz Elek szerkesztésében 1936 és 1944 között a *Nagyothalló* című folyóiratban tájékoztatta a tagokat az őket érdeklő eseményekről.

A II. világháború okozta károk kiheverése után, a Siketnémák Szövetségének gondozásában 1950-től 1952-ig látott napvilágot a *Siketnémák* című havilap. A nagyothallók 1952-ben csatlakoztak a Siketnémák Szövetségéhez, így az újság a *Siketek és nagyothallók lapja* címmel jelent meg egészen 1987-ig.

A fentebb említett folyóirat 1988-tól egészen napjainkig már *Hallássérültek* címmel tájékoztat a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége munkájáról, a hallássérültek társadalmi-, kulturális- és sportéletéről magyar és külföldi példákkal egyaránt. Más egyesületek, pl. a Szülők a Hallássérült Gyermekekért Alapítvány is már 1990-től segíti a hallássérült gyermek nevelését az 1990-től megjelenő *Együttműködés* című időszak kiadványával.